

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Her ayın on beşinde neşrolunur

TETEBBÜLER

DOCTRINE

Hukukî fikirler:

RÉFLEXIONS JURIDIQUES

Hukukî faaliyetler:

Avrupa ve Amerikada hukukî bilgilerin inkişaf ve tarakkisi uğurunda sarfedilen faaliyetler gittikçe artmaktadır. Hakikatan ülemanın, müderislerini hukuk müntesiplerinin yekdigirile müsabaka edercesine himmetleri, cemiyetler teşkili, kongreler akdi, eserler neşri suretindeki gayretleri hayret ve sitayişi celbedcek derecededir. Bu faaliyetin büyük bir kısmı milletler arasındaki münasebatı hukukî esaslara istinat ettirmek üzere gerek beynelmilel hukuku düvel ve gerek hukuku hususiyei düvel âlimlerine matuf olduğu gibi bütün milletlerde aynı hukuk prensiplerinin hâkim olmasına müteveccehtir. Bu himmetler hakkında arada bir malûmat veriyoruz. Milletlerin yekdigirile sevişmeleri ve yekdigirine yaklaşımları için en eyi ve en kolay yol yekdigirini laykile anlamaları lâzım geldiğine nazaran bu günkü günde milletlerin ruhi ve iktisadi esaslarnı anlamak için kanunları arasındaki münasebatı mukayeseli tetkikatla tamik etmek lüzumunda herkes ittifak etmektedir. Fransada senelerden beri teessüs etmiş olan ve Fransanın en benam hukuk ülemasının tahtı rıyasetinde bulunmuş olan (Mukayesei kavanin cemiyeti) misillü Almanyada, İtalyada,

Amerikada, İngilterede, cemiyetler teessüs etmiş ve bunların tetkikat ve neşriyatı pek büyük kıymetleri ihtiva etmekte bulunmuştur. Bu defa beynelmilel ülemanın himmetile (mukayesei kavanin beynelmilel akademysi) ünvanı altında büyük bir cemiyet teşekkül etmiştir. Bu cemiyet Lâhey divanı adaleti âzasından ve pek büyük ülemadan Amerika (Küba) lı Mösyö Antonio. S. de Bustamauti'nin riyasetinde ve Fransa ülemasından Mösyö Levy nin riyaseti saniyesi altındadır. Bu cemiyete iştirâk eden zevatın kıymet ve ehemmiyeti nazarı itibara alınırsa her memlekette yaşayan mukayesei kavanin cemiyetlerini birleştirecek ve aralarında hattı vasıl teşkil edecek olan böyle beynelmilel bir müessisenin oynadığı rolün büyüklüğü hakkında bir fikir edilebilir.

Cemiyet 1931 senesinde beynelmilel bir kongre aktetmeğe karar vermiş olmağla bu bapta her memleket ülemasının mütaleasını talep etmektedir. Kongre hey'eti Türk hukukşinaslarının istirakini de arzu etmekte olduğundan hukuk müntesiplerinin mütalealarını istemektedir.

Kongre hey'etinin dermeyan ettiği sualleri ber veçhi âti naklediyorum :

1.— Mukayesei kavanin mesaili hakkında tetkikatta bulunmak üzere beynelmilel bir kongrenin içtimainı müfit ve lâzım görüyor musunuz?.. Bu kongrenin 1931 senesi ağustosu evailinde akdi hakkındaki mütaleanız nedir?.. Bu tarih muvafık değilse hangi tarihte içtima edilmesi müraccahtır?.. Hangi şehirde içtima edilsin?.. lâhey'de veya Cenevre'de mi?.. yahut başka bir şehirde mi?... Hangisini teklif edersiniz?..

2.— Beynelmilel iştiraki mesaiyi tetkik etmek üzere kongrede umumî bir tetkik programının ihzari müvafık mıdır?.. Professör Lambert'in

yaptığı rapordaki muayyen programın takibi doğrumudur?.. Sizce ne gibi bir program tanzim etmek lâzım gelir?.. Kongrenin bu umumî tetkikat kısmına ne gibi mevadın ilâvesini arzu ediyorsunuz?...

3.— Bu umumî tetkikat bahsında sizin yapabileceğiniz muavenet nedir?.. Âza celbi için propaganda yapabilir misiniz?... Rapor yapacak zevat tavsiye edebilir misiniz?... Terceme yapacak arkadaşlar tavsiye edebilir misiniz?... Zabıtları tanzim edecek hey'ete iştirâk edebilecek arkadaşlar gösterebilir misiniz?...

4.— Umumî kısımdan maada hususî şubeler teşkil etmek lâzım mı?.. Ne gibi şubeler teşkil edilmeli?...

5.— Bu gibi şubelerden hangilerinin faaliyetine iştirâk edebilirsiniz?.. Bu iştiraki mesainiz ne suretle temin edilebilir?... Şubelerin tarzı mesaisinin umumî teşkilatı ne olmalıdır?... Ruznameye ne gibi mebahisin ithalini arzu ediyorsunuz?... Bu bapta hususî mütaleanız ve tetkikatınız var mı?... Raporların ve ya zabıtnamelerin yahut tercemelerin ihzarına iştirâk eder misiniz?...

Bu sualleri terceme ve neşretmekten maksadım bu kongrelerin ne suretle hazırlandıklarını ve ne gibi ince bahislerle oğraşıldığını göstermek ve ibret almak içindir.

Komüsyoncunun hakları:

Bu mesele hakkında muhterem müderris Ali Kemal Beyle bir münakaşamız oldu. Mühterem arkadaşım Baro Mecmuasının son nüshasında bir cevap lütfettiler. Tarafeyn mütalealarını tamamen neşrettiklerinden esash ihtilâfatin bulunmadığı tezahur etmiştir. Ali Kemal Beyin tetkikatından fevkalâde müstefit olduğumdan alenen teşekküratımı takdim ederim.

**Milâşlı
Gad Frako**